

Dommerforeningens fagutvalg for strafferett og straffeprosess

Samferdselsdepartementet
Pb. 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

31. juli 2015

Deres ref. 15/1155

HØRING – FORSLAG TIL ENDRINGSFORSKRIFT AV FORSKRIFT AV 20. JANUAR 2012 NR. 85 OM FASTE GRENSER FOR PÅVIRKNING AV ANDRE STOFFER ENN ALKOHOL M.M

Det vises til departementets høringsbrev av 23. april d.å. med frist 3. august d.å. Dommerforeningens fagutvalg for strafferett og straffeprosess (Strafferettsutvalget) gir høringsuttalelse på vegne av foreningen om de strafferettslige og -prosessuelle spørsmål utredningen reiser. Utvalget består av lagmann Hans Petter Jahre, Borgarting lagmannsrett (leder), førstelagmann Dag Bugge Nordén, Agder lagmannsrett, lagmann Torolv Groseth, Eidsivating lagmannsrett, lagdommer Jarle Smørødal Golten, Gulating lagmannsrett, sorenskriver Stein Husby, Kongsberg tingrett og tingrettsdommer Cathrine Fossen, Gjøvik tingrett.

Departementet har særlig bedt om høringsinstansenes synspunkter på de generelle forslagene, herunder forslag til mulig regulering av korttidsbehandling og sporadisk bruk av trafikkfarlige legemidler. Det er videre bedt om høringsinstansenes synspunkter omkring muligheten for å avgrense forskriften mot legers forskrivning av legemidler til eget bruk.

1. Mulig regulering av korttidsbehandling og sporadisk bruk av trafikkfarlige legemidler

Referansegruppen tilrår på generelt grunnlag en harmonisering av regelverket i førerkortforskriftens helsekrav og i forskrift om faste grenser for påvirkning av andre rusmidler enn alkohol. Bakgrunnen for tilrådommen er at det er en utfordring for sakkyndige å vurdere påvirkningsgrad for personer som tar legemidler sporadisk etter et medisinsk begrunnet behov fordi det ofte mangler dokumentasjon om hvilken legemiddelbehandling legen faktisk har forskrevet.

Problemstillingen er ikke upraktisk, og strafferettsutvalget er enig i at slike saker kan by på bevismessige utfordringer når retten skal vurdere påvirkningsgrad. Ofte er man i en situasjon hvor tiltalte hevder å ha tatt medikamenter i tråd med legens forskrivning og hvor dette er

svært vanskelig å overprøve av de sakkyndige nettopp fordi man mangler informasjon om hva legen faktisk har forskrevet. På den bakgrunn er utvalget enig med referansegruppen i at det bør vurderes en harmonisering av de aktuelle forskriftene.

2. Avgrensning av forskriften mot legers forskrivning av legemidler til eget bruk

Referansegruppen tilrår videre at det vurderes om bruk av legemidler som leger har skrevet ut til seg selv (selvbehandling), skal omfattes av forskriften når informasjon om legemiddelbehandlingen ikke er dokumentert på forhånd. Bakgrunnen for forslaget er at det ikke anbefales at leger forskriver legemidler til eget bruk, men at det ikke er ulovlig. Dersom en lege da skulle komme i en situasjon hvor det er mistanke om kjøring i påvirket tilstand, vil vedkommende kunne tilpasse sin forklaring til de faktisk påviste konsentrasjoner.

Strafferettsutvalget er ikke kjent med at dette er et stort problem, men ser at det på prinsipielt grunnlag kan ha gode grunner for seg at forskriften gjør unntak for denne gruppen. På den annen side er det et spørsmål om behovet for en slik regulering er så stort at det tilsier at det gis en uttrykkelig regulering av dette i forskriften. Slik forskriften er utformet, er det likevel utvalgets oppfatning at dersom departementet finner det nødvendig å innta en slik begrensning i forskriften, kan dette enkelt gjøres ved et nytt siste ledd i § 1.

3. Faste straffutmålingsgrenser for sentralstimulerende stoffer og opioder ut fra rettspolitiske hensyn

Sentralstimulerende stoffer som omhandles i rapporten er amfetamin, metamfetamin, kokain og MDMA. For alle stoffene konkluderer arbeidsgruppen med at det ikke foreligger studier som gir faglig grunnlag for å foreslå straffbarhetsgrenser for disse stoffene.

Strafferettsutvalget er enig i at det i forskriften ikke foreslås faste grenser for påvirkning av stoffer der det ikke foreligger medisinske studier som gir faglig grunnlag for straffbarhetsgrenser. Hensynet bak reglene i vegtrafikkloven § 22 første ledd er i korte trekk å forhindre trafikkfarlig adferd som følge av påvirkning av stoffer som man vet nedsetter fysiske og mentale ferdigheter hos den enkelte. En utvidelse av faste grenser til å gjelde stoffer der man ikke har entydig dokumentasjon for at det aktuelle stoffet faktisk fører til reduserte ferdigheter hos føreren, vil være i strid med hensynet bak reglene og innebære en utvidelse av virkeområdet til vegtrafikkloven § 22 første ledd. En slik utvidelse bør ikke gjøres ut fra rettspolitiske hensyn uten at dette er nøye utredet, og i alle fall ikke i form av at nye grenser gis i forskrifts form. Illegal bruk av slike stoffer er straffbart etter legemiddeloven og behovet for sanksjoner er dermed tilstrekkelig ivaretatt gjennom denne loven.

4. Faste grenser for nye trafikkfarlige stoffer

Referansegruppen har foreslått faste grenser for syv nye stoffer: oksydon samt seks nye benzodiazepiner.

Strafferettsutvalget har ingen bemerkninger til dette annet enn at faste grenser som er faglig begrunnet i tilgjengelig medisinsk litteratur, bevismessig er en klar fordel i saker om kjøring i påvirket tilstand. Det forenkler saksbehandlingen både for domstolene og politiet og påtalemyndigheten. Strafferettsutvalget stiller seg derfor positiv til at forskriften utvides med disse stoffene.

5. Summering av stoffer

Referansegruppen har ikke på generelt grunnlag foreslått summering av stoffer fordi dette etter gruppens skjønn bør være en politisk beslutning. Imidlertid foreslås det at konsentrasjoner av stoffer med samme virkningsmekanisme, som f.eks. benzodiazepiner, kan summeres.

Strafferettsutvalget er enig i at det for stoffer med lik virkningsmekanisme foretas en summering. Dette antas at dette vil innebære en effektivisering av behandlingen av de sakene der dette er aktuelt.

Strafferettsutvalget vil likevel peke på at så vel hensynet til klar hjemmel for straff som informasjonshensynet tilsier at både prinsippet om at påvirkingsgrad for stoffer med lik virkningsmekanisme kan summeres og prinsippet om hvorledes slik summering skal skje (ved omregning til diazepamekvivalens for benzodiazepiner og omregning til morfinekvivalens for opioider) bør gå frem av forskriften selv og ikke bare stå i mindre tilgjengelige forarbeider til forskriften.

Hva gjelder summering av stoffer med ulik virkningsmekanisme, hvor referansegruppen mener summering i tilfelle bør bero på en politisk beslutning på grunnlag av eksisterende epidemiologisk forskning, er det strafferettsutvalgets oppfatning at en faglig begrunnet summering kan ha gode grunner for seg. Dette vil, på samme måte som ved summering av stoffer med lik virkningsmekanisme, innebære en effektivisering av behandlingen av disse sakene.

Denne uttalelsen sendes bare som e-post.

Med vennlig hilsen

Den norske Dommerforening

Fagutvalget for strafferett og straffeprosess

Hans-Petter Jahre
lagmann/utvalgsleder

Cathrine Fossen
tingrettsdommer